

JUMBO GEDRAGSCODE INZAKE VERANTWOORDE INKOOP

Als familiebedrijf en toonaangevende supermarktketen vormen wij een integraal deel van de maatschappij. We voelen ons verantwoordelijk voor de wereld om ons heen, voor onszelf en voor de komende generaties. Daarom vinden we het belangrijk dat de producten die we verkopen geproduceerd worden met zorg voor mens, dier en milieu.

Samen met onze leveranciers en andere partners streven we ernaar om onze producten duurzamer te maken. Binnen de verschillende productieketens willen we een positieve impact hebben op het milieu, dierenwelzijn en mensenrechten. Jumbo hecht zeer veel waarde aan verantwoordelijke en transparante toeleveringsketens. We erkennen dat we dit alleen kunnen bereiken door samen te werken met onze leveranciers op grond van overeengekomen uitgangspunten. In dit document omschrijven we waar Jumbo waarde aan hecht en wat wij verwachten van leveranciers om deze waarden te borgen. Samenwerken met Jumbo betekent dat leveranciers zich herkennen in deze principes, de principes naleven die in dit document staan omschreven, en erop zien toe dat deze binnen hun eigen leveringsketens ook nageleefd worden. Om dit te realiseren zal Jumbo leveranciers waar nodig helpen en ondersteunen.

1. Internationale referenties

Deze gedragscode is gebaseerd op ons mensenrechtenbeleid en de internationaal erkende richtlijnen waarop ons beleid gebaseerd is. De referenties zijn o.a. de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van de VN, de Declaration on Fundamental Rights at Work van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO), de Guiding Principles for Business and Human Rights van de VN, de Global Compact Principles van de VN en de OESO Richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Daarnaast verwijzen we ook naar de criteria zoals gedefinieerd door het Sustainable Supply Chain Initiative (SSCI) van het Consumer Goods Forum, voor het erkennen van duurzaamheidsstandaarden.

2. Goedkeuringsprocedure

Er wordt ten minste van leveranciers verwacht dat zij deze gedragscode en de principes voor verantwoorde inkoop van Jumbo naleven. Dit geldt ook voor hun eigen productieketens. Daarnaast hebben we per productgroep of grondstof een lijst opgesteld met specifieke inkoopregels en geaccepteerde standaarden (certificering, auditsysteem) die te vinden zijn in onze kwaliteits-, PL- en MVO-voorwaarden. Deze gedragscode wordt door alle direct(e) (en) producerende leveranciers (laatste locatie waar een product verwerkt en of verpakt wordt) ondertekend als integraal onderdeel van ons contract. In het geval van aanbestedingen moeten de documenten eerst ondertekend worden voordat een leverancier deel kan nemen.

3. De verantwoorde inkoopprincipes van Jumbo

Instemmen met de gedragscode betekent het naleven van Jumbo's verantwoorde inkoopprincipes die geborgd zijn in de standaarden die Jumbo stelt voor productieketens. De volgende thema's zijn tenminste geborgd (zie de bijlage voor uitleg per thema):

- Managementsysteem

- Toeleveringsketen en onderaannemers
- Transparantie en communicatie
- Naleving van internationale standaarden en nationale wetgeving
- Ethische bedrijfsvoering en anti-omkoping
- Dwangarbeid, slavenarbeid en gevangenisarbeid
- Kinderarbeid en jonge arbeidskrachten
- Vrijheid van vereniging en erkenning van het recht op collectief onderhandelen
- Discriminatie, intimidatie en misbruik
- Deelname van kleine producenten in de keten
- Deelname van vrouwen in de keten
- Gezondheid en veiligheid
- Gebouwveiligheid en brandveiligheid
- Lonen, uitkeringen en arbeidsvoorwaarden
- Werktijden
- Klachtenmechanisme
- Gemeenschaps- en landrechten
- Milieubescherming
- Dierenwelzijn

De verantwoorde inkoopprincipes van Jumbo worden verder uitgelegd in de bijlage van deze gedragscode. Daar waar we spreken over arbeiders wordt dan wel arbeider (m) dan wel arbeidster (v) bedoeld.

4. Naleving van deze code: assessment en controles

(Potentiële) leveranciers van Jumbo stemmen in met de principes inzake verantwoordelijke inkoop als onderdeel van ons contract, of als onderdeel van de aanbestedingsprocedure. Jumbo heeft een bewijs nodig dat de leverancier en diens productieketen deze principes naleven, in de vorm van auditrapporten, certificaten en andere gegevens of bewijzen. Een lijst van geaccepteerde standaarden van derde partijen inzake sociale naleving en voor specifieke producten en goederen (gebaseerd op een combinatie van sociale, economische en milieutechnische indicatoren) is te vinden in de Jumbo Kwaliteits-, PL- en MVO-voorwaarden. In deze voorwaarden staat ook voor welke landen en product- of ingrediëntgroepen bewijs moet worden aangeleverd. De lijst van risicolanden en risicoproducten- of ingrediëntgroepen is gebaseerd op ons doorlopende due diligence proces voor potentiële risico's.

Indien er geen auditbewijs volgens de lijst van geaccepteerde standaarden van derde partijen beschikbaar is voor bepaalde productielocaties, of de audits betreffen niet alle mogelijke issues die Jumbo heeft geïdentificeerd, moeten leveranciers op andere manieren gegevens aanleveren, in overeenstemming met de vereisten van Jumbo.

Wij verifiëren en valideren alle certificaten, auditrapporten en ander bewijs dat door onze leveranciers wordt aangeleverd. Indien er sprake is van non-conformiteiten, vindt er binnen een jaar een follow-up assessment plaats. Indien er geen sprake is van non-conformiteiten is de audit twee

jaar geldig. Indien er sprake is van een ernstige en acute situatie, verwachten wij dat de leverancier hierover contact met ons opneemt en overlegt hoe de situatie bij de productlocatie onmiddellijk verbeterd kan worden. In een dergelijk geval moet er ook een risicoanalyse wordt uitgevoerd en een verbeterplan opgesteld voor de langere termijn. Indien nodig zal Jumbo ondersteuning bieden en bijdragen aan capaciteitsopbouw.

Wij behouden ons het recht voor om het contract te beëindigen indien de principes van de code niet worden nageleefd. Hiertoe behoort het overleggen van valse informatie en het niet opvolgen van de non-conformiteiten en verbeterplannen binnen de overeengekomen tijdsperiode zonder redelijke uitleg.

5. Onze toezeggingen aan leveranciers

Jumbo heeft een due diligence-proces geïmplementeerd voor het beoordelen van de potentiële risico's van ons bedrijf op mensenrechten en het milieu. We streven ernaar negatieve effecten van onze leveringsketen of onze producten te voorkomen en te beperken. We nodigen onze leveranciers uit ons te helpen dit te bereiken door middel van transparantie en bewijs van naleving en door ons te attenderen op problemen en negatieve effecten.

Naleving van de principes in deze gedragscode kan lastig en complex zijn. Daarom bieden we onze leveranciers en hun toeleveranciers ondersteuning bij het begrijpen van de vereisten en bij het implementeren van de benodigde procedures en beleid.

Indien leveranciers binnen hun productieketen te maken krijgen met non-conformiteiten en, in het bijzonder, met dieperliggende oorzaken die moeilijk op te lossen of verbeteren zijn, wordt van hen verwacht dat zij contact opnemen met Jumbo om in samenspraak een plan van aanpak te bespreken.

Lees meer over het mensenrechtenbeleid en due diligence proces van Jumbo:

- [Mensenrechtenbeleid](#)
- [Due diligence proces](#)

6. Verantwoording:

Wij, de ondergetekenden, bevestigen hierbij dat:

1. We Jumbo's gedragscode inzake verantwoordelijke inkoop hebben ontvangen en gelezen, en instemmen met de navolging ervan;
2. We op de hoogte zijn van alle relevante wet- en regelgeving in de landen waar we actief zijn en dat we die wetten naleven;
3. Onze werknemers en leveranciers bekend zijn met deze code en dat we ervoor zorgen dat zij deze naleven onder dezelfde bepalingen;
4. We elke overtreding van deze code onmiddellijk melden.

Door te ondertekenen bevestigen wij dat we Jumbo's gedragscode inzake verantwoordelijke inkoop respecteren en naleven als onderdeel van onze voorwaarden van onze handelsovereenkomst met Jumbo.

Handtekening:

Naam bedrijf: .....

Naam en titel: .....

Datum en plaats: .....

BIJLAGE: DE JUMBO PRINCIPES INZAKE VERANTWOORDE INKOOP

ALGEMEEN

1. Managementsysteem

- Leveranciers hebben een managementsysteem in gebruik dat zorg draagt voor de naleving van de Jumbo gedragscode inzake verantwoorde inkoop en leveren een actieve bijdrage aan de voortdurende verbetering van deze code en de implementatie daarvan.

2. Toeleveringsketen en onderaannemers

- Het is de verantwoordelijkheid van onze leveranciers om de naleving van Jumbo's gedragscode inzake verantwoorde inkoop te waarborgen binnen hun eigen productie- en toeleveringsketens. Als onderdeel van hun risicoanalyse en -management in hun toeleveringsketens zijn zij alert op optredende negatieve impact op alsmede potentiële risico's voor mens, maatschappij, milieu en dierenwelzijn. Bij negatieve impact en/of risico's daarop, stellen zij een plan van aanpak op om deze effecten te voorkomen, beperken en te herstellen.
- Bij gebruik van (informele) arbeidsbemiddelaars of -bureaus voor inzet van arbeiders in het bedrijfsproces van onze leveranciers, hebben zij de expliciete verantwoordelijkheid om naleving van deze gedragscode door de arbeidsbemiddelaars of -bureaus te waarborgen en de geleverde arbeidsvoorwaarden actief te verifiëren op naleving.
- Uitbesteding aan andere leveranciers, productielocaties of andere derde partijen (als onderaannemer) is niet toegestaan zonder uitdrukkelijke voorafgaande schriftelijke toestemming van Jumbo. Zodra een onderaannemer goedgekeurd wordt, waarborgt de leverancier naleving door de onderaannemer van Jumbo's gedragscode inzake verantwoorde inkoop.
- Leveranciers zijn verplicht om terugkerende of structurele inzet van (tijdelijke) arbeiders en/of seizoenarbeiders via een onderaannemer of agentschap te melden aan Jumbo.

3. Transparantie en communicatie

- Leveranciers dienen Jumbo op de hoogte te stellen van alle informatie omtrent hun bedrijf of dat van hun toeleveranciers die betrekking heeft op Jumbo's gedragscode inzake verantwoorde inkoop.
- Indien leveranciers in enige van de documenten betreffende hun eigen bedrijfsuitvoering of die van hun toeleveringsketen ernstige non-conformiteiten aan deze principes of potentiële negatieve effecten aantreffen, verwachten wij dat zij ons proactief hiervan op de hoogte stellen en een plan van aanpak opstellen om de situatie te verbeteren.

4. Naleving van de internationale standaarden en nationale wetgeving

- Onze leveranciers leven alle relevante lokale, nationale en internationale wet- en regelgeving na.
- Indien nationale wetgeving en deze gedragscode elkaar tegenspreken, dient de leverancier de standaard te volgen die het hoogste niveau van bescherming biedt voor werknemers, gemeenschappen en andere rechthebbenden, het milieu en dieren. Indien deze gedragscode een hogere standaard stelt dan nationale wetgeving qua bescherming van werknemers,

gemeenschappen en andere rechthebbenden, het milieu en dieren, zal de leverancier de hogere standaard aanhouden.

5. Ethische bedrijfsvoering en anti-omkoping

- Onze leveranciers werken volgens eerlijke bedrijfsstandaarden en zijn op geen enkele manier betrokken bij enige vorm van corruptie of omkoping noch accepteren dat hun bedrijfspartners hierin betrokken zijn.

ARBEIDS- EN MENSENRECHTEN

1. Dwangarbeid, slavenarbeid en gevangenisarbeid

ILO Convention No. 29, 105, 181

ILO Recommendation No. 203

ILO Guiding Principles to Combat Forced Labour

- Onze leveranciers maken geen gebruik van dwangarbeid, (moderne) slavenarbeid of welke vorm van onvrijwillige arbeid dan ook, en ondersteunen en tolereren dit niet. Leveranciers zorgen ervoor dat alle arbeiders uit vrije wil werken en vrij zijn. Onze leveranciers beperken op geen enkele manier de bewegingsvrijheid van arbeiders en het is arbeiders toegestaan om buiten werktijden om, de werkplaats te verlaten.
- Onze leveranciers hebben geen arbeiders in schuldslavernijpositie en maken geen misbruik van een schuldenpositie van een persoon die afbetaald wordt door (dwang)arbeid.
- Onze leveranciers vereisen geen monetaire borgsom, financiële garanties of persoonlijke bezittingen als voorwaarde voor het in dienst nemen van arbeiders, en houden geen originelen van persoonlijke documenten of identiteitsbewijzen achter (voorbeeld: paspoort, immigratiedocumenten, werkvergunning).
- Onze leveranciers screenen arbeidsbureaus, wervingsbureaus en commissionaire agenten, indien hiervan gebruik wordt gemaakt, en controleren deze om er zeker van te zijn dat deze de nationale wet- en regelgeving en Jumbo's gedragscode inzake verantwoorde inkoop onderschrijven en naleven. Onze leveranciers dragen de kosten voor het werven van arbeiders en zorgen ervoor (direct of indirect) dat arbeiders niets in rekening wordt gebracht.

2. Kinderarbeid en jonge arbeidskrachten

ILO Convention No. 138, 184,

ILO Recommendation No. 190

UNGP Chapter 15, 22

- Onze leveranciers zetten geen kinderen jonger dan 15 (14 of 16 jaar in bepaalde landen op basis van nationale wetgeving) in voor werk dat schadelijk is voor hun gezondheid, de plaatselijk verplichte scholing zoals vastgelegd in de wet, belemmert of hun rechten op speeltijd en vrije tijd inperkt.
- Onze leveranciers zetten geen arbeidskrachten jonger dan 18 in voor nachtwerk noch voor werk onder gevaarlijke omstandigheden.
- Onze leveranciers verifiëren de leeftijd en geldige documentatie aangaande de leeftijd van alle arbeiders middels een systeem dat dergelijke data anoniem opslaat.
- In het geval van schending van bovenstaande bepalingen, hetzij direct of indirect, stellen onze leveranciers een effectief herstelplan op en implementeren dit waarbij de belangen van het kind en/of jongere leidend zijn.

3. Vrijheid van vereniging en effectieve erkenning van het recht op collectief onderhandelen

ILO Convention No. 87, 98, 135

ILO Recommendation No. 163

- Onze leveranciers respecteren het recht van arbeiders om zich te organiseren en lid te worden van een vakbond of andere representatie van arbeiders naar hun keuze, of deze op te richten. Leveranciers respecteren ook het recht van arbeiders op collectief onderhandelen. Indien het

recht op vrijheid van vereniging en collectief onderhandelen door de plaatselijke wet beperkt of verboden is, bieden onze leveranciers ruimte voor alternatieve vormen van onafhankelijke arbeidersvertegenwoordiging. Onze leveranciers geven vrouwen in het bijzonder de ruimte om zich te organiseren en een actieve rol te vervullen in een vakbond of andere representatie van de arbeiders.

- Onze leveranciers discrimineren, benadelen noch bestraffen arbeiders voor lidmaatschap van een vakbond, andere representatie van arbeiders of het vertegenwoordigen daarvan. Onze leveranciers verhinderen niet dat arbeiders hun taken uitvoeren voor de vakbond of andere representatie van arbeiders en ontzeggen hen de toegang tot de werkplek niet.

4. Discriminatie, intimidatie en misbruik

ILO Convention No. 95, 111, 175

ILO Recommendation No. 85

ILO Guiding Principles to Combat Forced Labour

- Onze leveranciers behandelen alle arbeiders met respect en waardigheid.
- Onze leveranciers tolereren noch steunen discriminatie in en rond de werkplek niet, zoals bijvoorbeeld bij werving, promotie, toegang tot opleidingen, beloning, toekenning van werk, beëindiging van het werk, pensioen, algehele behandeling op de werkvloer gebaseerd op persoonlijke kenmerken zoals geslacht, leeftijd, religie, burgerlijke status, ras, kaste, sociale achtergrond, ziektes, handicap, zwangerschap, etnische of nationale afkomst, migratiestatus, nationaliteit, seksuele geaardheid, lidmaatschap van een vakbond of politieke beweging.
- Onze leveranciers bieden gelijke kansen aan vrouwen en mannen wat betreft arbeid en arbeidsomstandigheden waaruit gelijkwaardige behandeling van vrouwen en mannen blijkt. Ze dragen er specifiek zorg voor dat vrouwen en mannen voor hetzelfde werk hetzelfde loon en dezelfde arbeidsvoorwaarden hebben.
- Onze leveranciers voorzien in zwangerschapsverlof, een ruimte waar borstvoeding kan worden gegeven of gekolfd en, waar gepast, kinderopvang.
- Onze leveranciers staan geen vorm van lijfstraffen of fysiek geweld, psychologische of lichamelijke dwang, pesterijen, of intimidatie toe in hun bedrijf noch in hun toeleverketen. Hetzelfde geldt voor seksueel misbruik en elke vorm van vernedering.
- Onze leveranciers beschikken over schriftelijke tuchtprocedures in heldere en begrijpelijke bewoordingen die bekend zijn onder hun arbeiders en waarvan gebruik wordt gemaakt.

5. Gezondheid en veiligheid

ILO Convention No. 155,

ILO Recommendation No. 164

ILO-OSH 2001

- Onze leveranciers bieden veilige en schone omstandigheden voor alle arbeiders zowel op de werkplek als in eventuele woonvoorzieningen. Er wordt gezorgd voor speciale bescherming en een veilige werkomgeving voor kwetsbare arbeiders zoals jongeren of zwangeren.
- Onze leveranciers beschikken over duidelijke procedures inzake veiligheid, gezondheid, brandveiligheid en calamiteiten. Er is een persoon aangewezen die verantwoordelijk is voor de effectieve implementatie van deze procedures. Alle arbeiders en het management, inclusief

nieuwe werknemers, krijgen regelmatig gedocumenteerde trainingen op het gebied van gezondheid en veiligheid.

- Onze leveranciers nemen doeltreffende maatregelen om te voorkomen dat arbeiders een ongeluk of verwondingen krijgen, of ziekten oplopen die voortkomen uit, geassocieerd zijn met of optreden tijdens het werk. In het geval van een werk-gerelateerde verwonding zullen ze zorg dragen voor eerste hulp en de benodigde medische hulp.
- Waar nodig voorzien onze leveranciers gratis in geschikte en effectieve persoonlijke beschermingsmiddelen voor gebruik tijdens het werk. Arbeiders worden getraind in het juiste gebruik daarvan en het gebruik wordt tevens gecontroleerd.
- Onze leveranciers zorgen ervoor dat elke arbeider op de werkplek beschikt over basisvoorzieningen, zoals onbelemmerde toegang tot veilig drinkwater en schone toiletvoorzieningen alsmede voorzieningen voor het hygiënisch bereiden en bewaren van voedsel en toegang tot ruimtes waar borstvoeding gegeven kan worden of kan worden gekolfd.

6. Gebouwveiligheid en brandveiligheid

ILO Recommendation No. 164, 115

ILO-OSH 2001

- Onze leveranciers zorgen ervoor dat de gebouwen, inrichting en werk-uitrusting op zowel de werkplek als in de eventuele accommodatie die arbeiders geboden wordt, veilig, stevig en stabiel zijn.
- Onze leveranciers nemen adequate veiligheidsmaatregelen om brand te voorkomen in zowel de werkomgeving als de eventuele accommodatie van arbeiders. Er zijn goed aangegeven nooduitgangen, vluchtroutes, brandblusapparatuur en brandalarmen die voldoen aan de branchestandaarden.
- Onze leveranciers zorgen ervoor dat alle arbeiders het recht en mogelijkheid hebben om zichzelf zonder toestemming te onttrekken aan situaties die een direct ernstig gevaar vormen.

7. Lonen, uitkeringen en arbeidsvoorwaarden

ILO Convention No. 001, 95, 100, 131

ILO Recommendation No. 116, 198

ILO Conditions of Work and Employment Series No.29

- Onze leveranciers bieden arbeiders gemakkelijk te begrijpen informatie over hun arbeidsvoorwaarden (waaronder uitbetaling van loon en werktijden) voordat zij in dienst treden, in een taal en op een wijze die zij begrijpen.
- Onze leveranciers geven alle arbeiders bij elke uitbetaling van het loon schriftelijke en begrijpelijke informatie over het loon voor de periode waarover ze worden uitbetaald.
- Onze leveranciers betalen loon uit over de reguliere werktijden, waarbij het loon gelijk is aan of hoger is dan het wettelijke minimumloon, of dan een loon dat overeenkomt met een collectieve overeenkomst of de industriestandaard als dit hoger is. Het loon wordt regelmatig, volledig en op tijd uitbetaald.
- Voor productiewerk en stukloon, betalen onze leveranciers een tarief waardoor arbeiders bij gemiddelde inzet, tenminste een loon krijgen dat gelijk is aan of hoger is dan het wettelijke

minimumloon, of een loon dat overeenkomt met een collectieve overeenkomst of de industriestandaard indien dit hoger is dan het wettelijk minimumloon.

- Onze leveranciers compenseren arbeiders/sters voor al het overwerk tegen een verhoogd uurtarief.
- Onze leveranciers werken er naartoe om alle arbeiders een loon te betalen waarvan een gezin op menswaardig en fatsoenlijk niveau kan leven.

8. Werktijden

ILO Convention No. 001, 011, 014, 29, 132, 183

- Onze leveranciers zien erop toe dat arbeiders niet meer dan 48 reguliere uren per week werken.
- Onze leveranciers zien erop toe dat overwerk alleen op vrijwillige basis plaatsvindt, dat overwerk geen structurele situatie wordt en dat er gepaste maatregelen worden genomen om de gezondheid en veiligheid van arbeiders/sters te beschermen. Er wordt niet meer dan 12 uur per week overgewerkt.
- Onze leveranciers zorgen dat hun arbeiders elke werkdag pauzes hebben en zorgen ervoor dat alle arbeiders gemiddeld één vrije dag op elke zes werkdagen krijgen, tenzij er uitzonderingen gelden die gedefinieerd zijn in een collectieve overeenkomst.

9. Klachtenprocedure

UNGP Chapter 30, 31

- Onze leveranciers hebben een effectief klachtenmechanisme in gebruik op operationeel niveau, waar arbeiders effectief gebruik van maken. Onze leveranciers nemen deel aan bestaande klachtenmechanismes voor alle individuen of gemeenschappen die mogelijke negatieve effecten ondervinden van hun activiteiten. Klachten worden constructief opgevat en opgepakt als signalen voor mogelijke verbetering. De gerezen klachten worden gegarandeerd vertrouwelijk behandeld en er is geen sprake van disciplinaire maatregelen, ontslag of andere sanctiemethodes aangaande de arbeider of andere partij die de klacht heeft ingediend.
- Onze leveranciers beschikken over een transparante procedure voor het volgen en oplossen van klachten.

10. Gemeenschaps- en landrechten

ILO Convention No. 169

- Onze leveranciers en hun toeleveranciers passen het recht op Free and Prior Informed Consent (FPIC) toe bij de ingebruikname van land aangaande de landrechten van inheemse en andere lokaal aanwezige bevolkingsgroepen, en houden zich aan de lokale, nationale en internationale standaarden inzake grondbezit en landgebruik wanneer er sprake is van productieve activiteiten binnen gemeenschappen.
- Onze leveranciers zorgen ervoor dat hun bedrijfsuitvoering en productieketens geen negatieve gevolgen hebben op de toegang tot veilig drinkwater voor de mensen en dorpen in hun omgeving.
- Onze leveranciers zorgen ervoor dat hun bedrijfsuitvoering en productieketens geen negatieve gevolgen hebben op de toegang tot water voor de (kleine) producenten en bedrijven in hun omgeving.
- Onze leveranciers zorgen ervoor dat hun bedrijfsuitvoering en productieketens geen negatieve gevolgen hebben op de woon- en leefomstandigheden van de mensen en dorpen in hun omgeving.

DEELNAME VAN KLEINE PRODUCENTEN IN DE KETEN

- In ketens waar producten voornamelijk primair geleverd worden door kleine producenten, werken ketenactoren mee aan een goede inschatting van het leefbaar inkomen niveau van de kleine producenten alsmede het verschil tussen hun werkelijk inkomen en het niveau van een leefbaar inkomen. Ketenactoren dragen concrete bijdragen aan die het de kleine producenten mogelijk maken een leefbaar inkomen te bereiken.
- Onze leveranciers zijn er niet op uit om kleine producenten uit de markt te drukken of hun productieproces moeilijk te maken. Onze leveranciers geven kleine producenten veeleer kans om effectief deel uit te maken van de keten als leverancier of gecontracteerde producent. Onze leveranciers werken altijd een productieplanning en leveringscontract om de kleine producent te beschermen in zijn/haar ketenpositie en mogelijkheden te geven om te verdienen aan de transactie.
- Onze leveranciers maken het mogelijk om het leefbaar inkomen in te schatten van de kleine producenten alsmede het verschil tussen hun werkelijk inkomen en het niveau van een leefbaar inkomen. Onze leveranciers werken mee aan verbeteringen van het inkomen van kleine producenten in hun toeleveringsketen richting het leefbaar inkomen niveau.

DEELNAME VAN VROUWEN IN DE KETEN

- **Jumbo is ondertekenaar van de VN Women Empowerment Principles. Jumbo moedigt leveranciers aan om hetzelfde te doen en deze principes ter harte te nemen en te ondertekenen.**
- Onze leveranciers werken mee om de bijdrage van vrouwen in hun toeleveringsketen meer zichtbaar te maken en beter gewaardeerd te krijgen.
- Onze leveranciers geven jaarlijks weer welke rol vrouwen in het algemeen in hun keten vervullen; hierbij worden concrete data verzameld en weergegeven over posities in het bedrijf, promoties, gevolgde trainingen, economische zelfstandigheid en verschil daarin met mannelijke collega's.
- Onze leveranciers geven gerichte mogelijkheden aan (jonge) vrouwen om zich in hun werk te kunnen ontwikkelen, maar hun economische onafhankelijkheid te vergroten.
- In ketens waar relatief veel vrouwen werken in primaire productie of eerste verwerking, werken ketenactoren mee aan een goede inschatting van productie- en leefomstandigheden van de betrokken vrouwen waaronder het verschil tussen hun werkelijk inkomen en het leefbaar inkomen niveau. Ketenactoren dragen concrete bijdragen aan die het vrouwen mogelijk maken meer economisch onafhankelijk te worden en een leefbaar inkomen te bereiken.

MILIEUBESCHERMING

- Onze leveranciers zorgen minimaal voor naleving van nationale en internationale wet- en regelgeving inzake het milieu.
- Onze leveranciers nemen minimaal de noodzakelijke maatregelen om het milieu te beschermen volgens de wettelijke voorschriften en hun milieutechnische verantwoordelijkheid.

- Onze leveranciers voeren beleid en procedures uit waarbij de negatieve impact van hun bedrijfsvoering op natuurlijke hulpbronnen en milieu in meer brede zin geminimaliseerd wordt en mogelijkheden van positieve impact benut worden. Deze impact heeft bijvoorbeeld betrekking op het gebruik en vervuiling van water, lucht of land, of erosie, ontbossing, biodiversiteit, uitstoot van broeikasgassen, energieverbruik of de uitputting van hulpbronnen, mineralen, visstand e.d.
- Onze leveranciers voeren een assessment uit van de impact van hun bedrijfsuitvoering op natuurlijke hulpbronnen en milieu in meer brede zin, en voeren effectieve procedures en beleid uit mogelijkheden van positieve impact te benutten en om negatieve impact te verminderen zoals het ontsnappen of lozen van chemicaliën en andere gevaarlijke stoffen, afvalwater of uitstoot van broeikasgassen.
- Bedrijfsprocessen van een specifiek aantal producten gaan bij reguliere bedrijfsvoering gepaard met ontbossing. Onze leveranciers van palmolie, soja (ook als veevoer) en cacao hanteren een strikt beleid en procedures ten aanzien van ontbossing. Onze leveranciers werken toe naar een bedrijfsvoering zonder enige bijdrage aan ontbossing. Tot die tijd, werken onze leveranciers volgens specifieke standaarden voor deze productgroepen, zoals RSPO voor palmolie, RTRS voor soja en DISCO voor cacao, waarmee getracht wordt om ontbossing in de betreffende ketens te minimaliseren. Onze leveranciers monitoren actief op hun directe en indirecte bijdrage aan ontbossing en investeren in mogelijkheden om natuurlijk bos te schermen en/of om bos te helpen regenereren.

DIERENWELZIJN

- Onze leveranciers zorgen ervoor dat inzake producten en ingrediënten van dierlijke oorsprong, de dieren niet blootgesteld worden aan onnodig lijden, de dieren gehouden worden in toereikende behuizing met voldoende toegang tot schoon drinkwater, het juiste voedsel, zorg, en dat zij door de hele toeleveringsketen heen goed behandeld worden.
- Onze leveranciers zullen bij het behandelen van dieren tenminste uitgaan van de huidige nationale wet- en regelgeving omtrent dierenwelzijn.